

ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Το σχολείο άλλοτε αντιμετωπίζει το γραπτό λόγο ως τέχνη, οπότε ενθαρρύνει την προσωπική και πρωτότυπη έκφραση κι άλλοτε ως επιστήμη, οπότε τονίζει τη μεθοδολογική εξάσκηση.

Παραδοσιακά οι διδακτικές μέθοδοι έριχναν το βάρος στο περιεχόμενο και μετά περάσαμε στην πλευρά της διαδικασίας.

Στην αρχή η διαδικασία παραγωγής του γραπτού λόγου ήταν ελεύθερη από κάθε διδασκαλική παρέμβαση και αργότερα με τεχνικές καθοδήγησης.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ:

Ο εκπ/κός, φορέας της γνώσης, πληροφορεί, εξηγεί, επιδεικνύει, οδηγεί και στη συνέχεια ζητά από τους μαθητές να επαναλάβουν τις δραστηριότητες και να ασκηθούν σε παρόμοιες. Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση των ασκήσεων.

Οι οδηγίες αναφέρονται στη δομή του κειμένου (πρόλογος – κυρίως θέμα – επίλογος) , στη χρήση των χρόνων και στα συντακτικά και γραμματικά φαινόμενα.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΚΦΡΑΣΗ:

Είναι ενδιαφέρουσα για τις μικρές τάξεις. Προσφέρεται άριστα για το βιωματικό γράψιμο, εμπειριών που βίωσαν τα παιδιά και προκάλεσαν έντονα συναισθήματα και σκέψεις.

Είναι πολύ κοντά στον τρόπο δόμησης του προφορικού λόγου. Καθώς με την πάροδο της ηλικίας τα θέματα μετακινούνται προς άλλα είδη λόγου, τα οποία απέχουν από τον προφορικό λόγο και τις άμεσες εμπειρίες των παιδιών είναι ανάγκη το σχολείο να χρησιμοποιήσει διδακτικές προσεγγίσεις με στοιχεία άμεσης διδασκαλίας και της συστηματικής καθοδήγησης για τον τρόπο δόμησης και έκφρασης του κειμένου.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ:

Επιλέγει τέτοια θέματα και τα διατυπώνει με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνεται η δημιουργική έκφραση των μαθητών. Προσφέρεται ιδιαίτερα για λογοτεχνικά κείμενα που δεν έχουν έντονες και ανελαστικές κειμενικές συμβάσεις. Επιλέγονται φράσεις του τύπου «Τι θα συνέβαινε αν ...», ή «Πώς αλλιώς..» καθώς και η δημιουργία απίθανων χωροχρονικών πλαισίων.

ΚΕΙΜΕΝΟ-ΔΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ήταν η αντίδραση στη διαπίστωση ότι η ελεύθερης έκφρασης προσέγγιση δεν απέδιδε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και κυρίως σε μαθητές χαμηλών στρωμάτων. Ο γραπτός λόγος δε μαθαίνεται έμμεσα χωρίς συστηματική καθοδήγηση. Τα κειμενικά είδη αποτελούν κοινωνικές κατασκευές που εξυπηρετούν διαφορετικές κοινωνικές λειτουργίες.

Μοντέλο του «τροχού»:

Α' ΦΑΣΗ:

Ο δάσκαλος αναλύει αντιπροσωπευτικά κείμενα γνωστών συγγραφέων και αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο ο σκοπός του κειμένου διαμορφώνει τη δομή, το περιεχόμενο, το ύφος και τα λεξικογραμματικά του στοιχεία.

Β' ΦΑΣΗ:

Ο δάσκαλος καθοδηγεί την τάξη στην παραγωγή και οργάνωση ιδεών καθώς και στην ανάπτυξή τους σε συγκροτημένο κείμενο με τα ανάλογα χαρακτηριστικά.

Γ' ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές εργάζονται εταιρικά ή ατομικά για να συνθέσουν ένα κείμενο ακολουθώντας τις φάσεις και τις τεχνικές που ακολούθησαν ως τάξη κατά τη δεύτερη φάση.

ΔΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.

- Ο γραπτός λόγος επιτελεί επικοινωνιακή λειτουργία.
- Η δεξιότητα συγγραφής είναι άμεσα διδάξιμη.
- Η διδ/λία του γραπτού λόγου πρέπει να γίνεται στα πλαίσια όλων των μαθημάτων.
- Η άμεση διδασκαλία πρέπει να αναφέρεται σε γνώσεις (Γραμματειακά είδη κειμένων, γραμματικοί και συντακτικοί κανόνες, λεξιλόγιο) σε δεξιότητες (παραγωγή και οργάνωση ιδεών, πρώτη καταγραφή κειμένου, αυτοαξιολόγηση αρχικού κειμένου, βελτίωση περιεχομένου, δομής και στυλ έκφρασης) και σε στάσεις (αύξηση του εσωτερικού ενδιαφέροντος των μαθητών που σύντομα μεταφράζεται και σε ποιότητα γραφής).
- Το σχολικό γράψιμο απαιτεί χρόνο.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΦΘΙΝΟΥΣΑΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ.

Άμεση πληροφόρηση από τον εκπ/κό για την τεχνική (πώς) και τη λογική (γιατί και πότε) και συνεχίζει με την εξάσκηση των μαθητών μέσα σε συνθήκες καθοδήγησης που χαλαρώνουν σταδιακά για να

καταλήξουν στην αυτόνομη εργασία του μαθητή σε πανομοιότυπα, αρχικά, και διαφοροποιημένα έργα, στη συνέχεια.

ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ABERCROMBIE M.L.J., (1986) Δημιουργική διδασκαλία και μάθηση, Αθήνα, Gutenberg.
- ΖΑΧΟΣ Δ., (1992) Ανάγνωση – Γραφή. Ψυχο-γλωσσολογική προσέγγιση, Αθήνα, Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών.
- ΚΛΑΙΡΗΣ Χ. - ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ Γ., (1998) Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Δομολειτουργική – Επικοινωνιακή, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η., (2001) Η Σχολική Τάξη, Αθήνα, Γρηγόρης.
- ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ Η. , (2001) Κειμενοκεντρική Προσέγγιση του Γραπτού Λόγου, Αθήνα, Γρηγόρης.
- ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ Η. , (2000) Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη, Αθήνα, Gutenberg.
- ΠΟΡΠΟΔΑΣ Κ., (2002) Η Ανάγνωση, Πάτρα.
- ΡΟΝΤΑΡΙ ΤΖΙΑΝΙ, (1985) Γραμματική της Φαντασία, Αθήνα , Τεκμήριο.